

Notat

Sundhedsvæsenets ydelser til turister og andre uden bopæl i Grønland i sæson 2023

- med fokus på krydstogtturismen

Baggrund: Der var i løbet af sommeren 2023 en del omtale af den stigende trafik af krydstogtskibe og afledte konsekvenser for sundhedsvæsenet. Det medførte, at daværende Naalakkersuisoq for sundhed, Mimi Karlsen, bad om en redegørelse for turisternes brug af sundhedsvæsenet. Sundhedsvæsenets ledelse, Dronning Ingrid's Sundhedscenter og Landslægeembedet har i fællesskab forestået en nærmere udredning. Dette notat har til formål at afrapportere en analyse af turisternes brug af sundhedsvæsenet i 2023 med særlig fokus på krydstogtturister.

Brevdato: 21-05-2024
Sags nr. 2023 - 13746
Dok. nr. 23962422

Postboks 120
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 51 92
Fax (+299) 32 51 30
E-mail: nun@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Denne analyse er baseret på udtræk fra sundhedsvæsenets elektroniske patientjournal (EPJ, Cosmic) for perioden 1. januar til 30. september 2023. Udtrækket omfattede alle med mindst en kontakt til sundhedsvæsenet i studieperioden og som ifølge EPJ ikke havde bopæl her i landet. Data omfatter i alt 2.529 personer med minimum en kontakt til sundhedsvæsenet i perioden 1. januar-30. september 2023. I alt 37 registreringer er frasorteret da de er inkluderet i udtrækket pga. manglende adresse (nyfødte, manglende journalnotater, dobbeltoprettede mv., kontakt før 2023). I den endelige analyse indgår 2.492 personers kontakter.

Udviklingen i turismen, herunder krydstogtindustrien: Antallet af ikke herboende flyrejsende steg fra ca. 65.000 i 2022 til 74.000 i 2023. Antallet af krydstogtpassagerer steg meget mere. I 2022 var der anløb af 376 krydstogtskibe i Grønland med 43.999 passagerer. I 2023 var der 518 anløb krydstogtskibe med i alt 76.477 passagerer.¹ Krydstogtskibene kom i perioden fra maj til september, men koncentreret i perioden juli til september, hvor 94% af årets krydstogtpassagerer kom på besøg.

Overordnede resultater: Af **Tabel 1** fremgår en samlet oversigt over ikke herboendes kontakter til sundhedsvæsenet i perioden 1. januar til 30. september 2023.

Kategori	Antal
Født i Grønland., men bosiddende i udlandet	946
Født i Danmark og bosiddende uden for Grønland	437
Fødested ukendt, dansk CPR	863
Udlændinge uden dansk CPR	246
Samlet	2.492

Tabel 1: Samlet oversigt over ikke herboende personers kontakt til sundhedsvæsenet 1. januar – 30 september 2023.

¹ Grønlands Statistik. Krydstogtpassagerer i 2023.

<https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=202404&sc=TU&subthemecode=O1&colcode=O>

Af oversigten ses, at den største enkeltgruppe udgøres af personer født i Grønland men bosiddende i udlandet. Der er således tale om besøgsrejsende og grønlandere, som er flyttet hjem, men hvor der endnu ikke er registreret en grønlandsk adresse. Den næststørste gruppe består af personer uden registreret fødested i folkeregistret. Gruppen består af personer med dansk statsborgerskab på besøgs-, turist eller forretningsrejse, men også personer med korterevarende arbejdsophold. Gruppen inkluderer også udlændinge med et såkaldt administrativt personnummer, som deles visse grupper udlændinge f.eks. på lufthavnsbyggerierne. En tredje gruppe består af personer født i Danmark på besøgs- eller turistrejse eller korttids-ansatte.

Som det også ses af Tabel 1 var der 246 personer uden dansk CPR-nummer som brugte sundhedsvæsenet. Denne gruppe inkluderer krydstogtpassagerer. Der kan have været enkelte danske passagerer på krydstogtskibene som har benyttet sundhedsvæsenet, men danske statsborgere udgjorde kun 1,9% af det samlede antal krydstogtpassagerer, og er derfor af marginal betydning.¹

Indlæggelser og ambulante besøg i sundhedsvæsenet: Blandt de i alt 246 patienter uden dansk CPR-nummer var 33 indlagte (13%) og 213 var ambulante (87%). Der er ikke foretaget en fuldstændig analyse over antal indlagte blandt de i alt 2.246 personer med dansk CPR-nummer som har haft kontakt til sundhedsvæsenet. I en stikprøve havde fem ud af 73 personer været indlagt, svarende til 7%. Hvis stikprøven er repræsentativ, har denne gruppe samlet haft ca. 190 indlæggelser.

Ifølge en opgørelse fra 2021 var der samlet set 15.713 indlæggelser i sundhedsvæsenet.² Ikke herboende kan ud fra ovennævnte stikprøve estimeres til at udgøre 1,4% af indlæggelserne. Der var ifølge Sundhedskommissionens opgørelse 391.375 ambulante kontakter i 2021. Som beskrevet ovenfor, havde turister, besøgsrejsende m.fl. 2.302 kontakter ambulante kontakter svarende til ca. 0,6% af det samlede antal ambulante kontakter.³ Begge beregninger er forbundet med en vis usikkerhed, da opgørelserne over indlagte og ambulante er usikre og der er ikke taget hensyn til, at nogle af turisterne har haft mere end en kontakt.

Ikke-danske statsborgeres brug af sundhedsvæsenet: Af Tabel 2 ses en oversigt over denne gruppes brug af sundhedsvæsenet. Krydstogtpassagerer udgør en begrænset del af de ambulante kontakter med i alt 34. Der var 20 indlæggelser, hvoraf de 5 var egentlige evakueringer, som i fire tilfælde blev udført under ledelse af Arktisk Kommando. De resterende 15 patienter er blevet indlagt direkte fra skibet som har været ved kaj eller for anker uden for havnen, og Arktisk Kommando har kun i få tilfælde været inde over.

Det ses, at de udenlandske turister i land har relativt set flere ambulante kontakter end krydstogtpassagererne. Dette skyldes, at krydstogtskibene har betydelige medicinske faciliteter om bord og det meste derfor kan håndteres om bord. En del af de udenlandske turisternes brug af sundhedsvæsenet er simple og skyldes f.eks., at de mangler medicin fordi de ikke har fået nok medicin med eller har mistet det.

² Sundhedskommissionens Betænkning side 86 og 91 excl. Patienthoteller og DK.

³ Sundhedskommissionens Betænkning side 90. Excl. DIH og Landstandplejen. DIS opgjort på basis af notater.

Som det ses af **Tabel 2** havde krydstogtturister samlet set 54 kontakter svarende til at ca. 0,7 promille af de 76.477 krydstogtturister havde kontakt til det grønlandske sundhedsvæsen. Langt hovedparten af denne gruppes sundhedsproblemer varetages således om bord.

Der blev indlagt 20 passagerer og tre besætningsmedlemmer fra krydstogtskibe⁴. De var gennemsnitlig indlagt i 7,7 dage (2-23 dage). Gennemsnitsalderen var 73,6 år (20-89 år) og medianen 80,7 år, dvs. halvdelen var ældre end 80,7 år. Da der var tale om indlæggelser som ikke kunne håndteres om bord, ligger det indirekte, at de var alvorligt syge og i adskillige tilfælde havde brug for kirurgisk behandling eller f.eks. CT-scanninger, som ikke kan udføres om bord på krydstogtskibene. Ressourceforbrug per patient må antages at have været væsentligt større end den gennemsnitlige patient.

Kategori	Antal	Procent
Krydstogtskibe, andre skibe samt piloter (n = 76, 30.9%)		
Udenlandsk turist evakueret fra krydstogtskib. Indlagt	5	2.0%
Udenlandsk turist indlagt fra krydstogtskib i havn	15	6.1%
Udenlandsk turist fra krydstogtskib. Ambulant kontakt.	34	13.8%
Udenlandsk turist eller sømand fra krydstogtskib. Død om bord.	2	0.8%
Udenlandsk sømand/fisker/pilot. Indlagt.	4	1.6%
Udenlandsk sømand/fisker/pilot. Ambulant kontakt.	16	8.5%
Turister i land (n = 126, 51.2%)		
Udenlandsk turist. Indlagt.	5	2.0%
Udenlandsk turist. Ambulant kontakt.	83	33.7%
Ukendt årsag til ophold i GR. Ambulant kontakt.	38	15.5%
Udlændinge med arbejde i Grønland (n = 44, 17.9%)		
Udlænding med arbejde i GR. Indlagt.	4	1.6%
Udlænding med arbejde i GR. Ambulant kontakt.	40	16.3%
Samlet	246	100%

Lokal belastning af sundhedsvæsenet: Langt hovedparten af krydstogtskibene kommer til Kommune Kujalleq. Alligevel blev godt halvdelen af passagerne indlagt i Nuuk, hvilket formentlig til dels er en konsekvens af den rådgivning der er gennemført, hvor rederierne er blevet gjort opmærksom på de meget begrænsede muligheder der er for at få mere avanceret behandling uden for Nuuk. Sundhedsvæsenet har siden maj 2023 haft en særlig rådgivningstelefon som krydstogtskibene og havneagenter kan kontakte. Der er desuden udsendt skriftligt materiale til bl.a. rederierne.

Af **Tabel 3** ses, hvor turister samt søfarende uden dansk CPR-nummer har været indlagt. Da Tasiilaq ikke er med i det fælles journalsystem kan der være sager, herunder

⁴ I Tabel 2 indgår besætningsmedlemmer fra krydstogtskibe i gruppen "Udenlandsk sømand/fisker/pilot".

ambulante kontakter, som ikke indgår i opgørelsen. Af **Tabel 4** ses en oversigt over ambulante kontakter fordelt på byerne. Det ses, at der er et ændret mønster sammenlignet med indlæggelser, da almindelige turister dominerer nordpå i Sisimiut og Ilulissat.

Sted	Krydstogtskib i havn/på redan	Krydstogtskib til søs	Andre turister	Søfarende	Samlet
Nuuk (direkte)	6	3		2	11
Qaqortoq-Nuuk		1			1
Narsarsuaq-Nuuk	1				1
Kangerlussuaq-Nuuk	1				1
Nanortalik-Qaqortoq-Nuuk	1				1
Qaqortoq	4	1		1	6
Nanortalik-Island	1				1
Ilulissat	1		2		3
Narsaq/Sisimiut/Tasiilaq			3		3
Upernavik				1	1
Samlet	15	5	5	4	29

Tabel 3: Indlæggelser af udenlandske turister fra krydstogtskibe og turister i land.

	Passagerer fra krydstogtskibe	Turister i land	Ambulant, ukendt status	Samlet
DIS, Nuuk	25	17	11	53
Ilulissat	1	27	11	39
Sisimiut	2	11	4	17
Qaqortoq	4	2	2	8
Kangerlussuaq		7		7
Maniitsoq		4	1	5
Nanortalik		4	1	5
Narsaq		1	3	4
Narsarsuaq		2	1	3
Paamiut		2	1	3
Aasiaat	1	1	1	3
Qasigiannuit		1	1	2
Qaanaaq		1	1	2
Tasiilaq		2		2
Qeqertarsuaq	1			1
Upernavik		1		1
	34	83	38	155

Tabel 4: Udenlandske turisternes ambulante kontakter til sundhedsvæsenet.

Der var i 2023 to eksempler på, at krydstogtskibe ikke følger de lægelige råd om landsætning og ilandsætter svært syge på steder uden den fornødne kapacitet.

Både Nanortalik og Qaqortoq havde i 2023 flere besøg af krydstogtpassagerer end Nuuk, der er på 3. pladsen målt på antal passagerer.⁵

Omkostninger forbundet med behandling af turister: De turistrelaterede indlæggelser af borgere uden dansk CPR-nummer udgjorde samlet 194 dage (gns. 6,7 dage). Bruges de fastlagte priser for ydelser⁶ var de fakturerbare omkostninger ca. 3,4 mio. kr. ekskl. særlige udgifter til intensiv terapi (udgifter ikke opgjort). På grund af gensidige aftaler med en række lande om gensidig betaling for sygehusbehandling kan kun ca. 1,3 mio. kr. faktisk kræves betalt. Prisen for ambulante behandlinger afhænger af karakteren og estimeret til gennemsnitlig 950 kr. svarende til udgifter på ca. 150.000 kr. inkl. patienter omfattet af gensidige aftaler.

Konklusioner: Ud fra undersøgelsen kan følgende konklusioner uddrages:

- Syge og tilskadekomne turister samt andre ikke-bosiddende udgør en begrænset del af den samlede aktivitet i SHV.
- Langs den største gruppe indlagte og ambulante udgøres af besøgsrejsende, turister fra Danmark og personer primært fra Danmark med korterevarende arbejdsophold.
- Krydstogtturismen belaster SHV med relativt få, men ressourcekrævende patienter.
- Belastningen i Sundhedsvæsenet kommer i løbet af en kort periode, specielt for krydstogtturisternes vedkommende, men kan, i det omfang det har i dag, rummes af sundhedsvæsenet.
- Sundhedsvæsenets vagttelefon (rådgivningstelefon) har medvirket til mere hensigtsmæssige forløb.

Nuuk, maj 2024

⁵ Grønlands Statistik. Krydstogtpassagerer i 2023.

<https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=202404&sc=TU&subthemecode=O1&colcode=O>

⁶ Cirkulære nr. 17/2017 om betaling for sundhedsvæsenets ydelser.